

Stanovisko školitelky k disertační práci

Název práce: Memorabilien-Buch jako pramen pro poznání dějin královéhradeckého biskupství, 284 s.

Autor práce: Mgr. Doležalová Kateřina

Školitel: doc. PhDr. Věra Němečková, Ph.D.

Disertační práce Mgr. Kateřiny Doležalové je výsledkem jejího badatelského úsilí v rámci doktorského studia. Přináší první ucelený pohled na mimořádně rozsáhlý a složitý historický pramen, mapující dějiny královéhradeckého biskupství pomocí opisů dokumentů, dnes někdy ztracených, překreslených původních plánů výstavby budov a dalších objektů, popisů památek, ale také opisů různorodé hospodářské dokumentace, související s životem biskupství. Na tento jedinečný pramen a potřebu jeho kritického vyhodnocení dlouhodobě upozorňoval konzultant této práce Mgr. Petr Polehla, Ph.D., mimo jiné první vedoucí původního Kabinetu regionálních církevních dějin založeného při Katedře pomocných věd historických a archivnictví FF UHK. Z iniciativy P. Polehly byly zpracovány v rámci činnosti tohoto kabinetu dílčí specializované studie Kristýny Havelkové – Lenky Chadimové a manželů Bolom-Kotari, zmiňované na s. 2 disertační práce. Četné konzultace s jmenovaným historikem církevních dějin byly pro doktorandku a její směr bádání zásadní. Stejně důležité byly pro konečný výsledek a inspirativní z pohledu kritiky pramene a kodikologicko-diplomatického vyhodnocení její konzultace s doc. PhDr. Janou Vojtíškovou, Ph.D. Pečlivým studiem tohoto jedinečného pramene a jeho kritickým vyhodnocením dokázala Mgr. K. Doležalová tří svazkovou „Hanlovu Pamětnici“ zařadit mezi spolehlivé historické prameny, který z hlediska podrobnosti a různorodosti obsahu a velkého časového rozsahu nemá v českých zemích obdobu.

Disertační práci doktorandka rozdělila klasicky do kapitol a podkapitol, které na sebe plynule a logicky navazují. Není úkolem tohoto stanoviska podrobně rozebírat text pěti jednotlivých kapitol, které autorka stručně představuje ve fundovaném úvodu práce. Přesto alespoň konstatuji, že v textu každé kapitoly postupně řeší okruh problémů a naplňuje cíle, které si vytkla. Za zásadní a novátorské pokládám zamyšlení nad terminologickým zařazením Hanlovy Pamětnice a shrnutí dosavadních pohledů na obsah i rozdíl v používaných pojmech jako je kronika, pamětní kniha, anály a další pojmy determinované jak v kodikologii, v diplomatice, tak i v různých prostředích či době a podmínkách vzniku těchto pramenů.

Charakter doby a okolnosti vzniku zkoumané Pamětnice detailně zvýraznila zařazením a citlivým sepsáním životopisu 17. královéhradeckého sídelního biskupa Karla Boromejského Hanla, který inicioval, koncipoval a jako první pisatel také z moci svého úřadu založil Memorabilien-Buch, knihu později nazývanou Hanlovou Pamětnicí. Další dvě stěžejní kapitoly se podrobně zabývají kodikologickým rozborem a obsahem všech tří svazků Pamětnice. Do nich autorka uložila svoje výsledky několikaletého časově i odborně náročného výzkumu. V poslední kapitole je uloženo podrobné srovnání obsahu originálního pramene s jeho novějším autorizovaným opisem a zjištěné rozdíly jsou přesně lokalizovány. Veškerý text ožívují a tematicky doplňují vkládané obrázky s popisky a jejich soupis na s. 244-245. Součástí práce je rozsáhlý seznam pramenů a literatury na s. 219-243.

V závěru autorka shrnuje nejen výsledky svého výzkumu, ale zároveň doporučuje další postup ve výzkumu a možnosti využití tohoto jedinečného pramene k rozšíření poznání dějin královéhradeckého biskupství i dějin města. Velice podnětná je její úvaha o vyhotovení edice tohoto pramene, která by vedla i širší odbornou veřejnost k mnohem většímu badatelskému využití. Sama k této myšlence přispěla kvalitně zpracovanými přílohami, které podávají stručné tabelární přehledy jak o obsahu prvního svazku Hanlovy Pamětnice, tak přehled o místu vydání, počtu kusů a jednotlivých roků (1350-1854), z nichž pochází 314 písemností zaznamenaných v třetím díle Pamětnice. Přehled tak na první pohled poskytuje informaci, že největší důraz byl v Hanlově Pamětnici kladen na dobu vzniku písemností v prvních letech královéhradeckého biskupství, což zvýrazňují i počty písemností vydaných v nejdůležitějších místech, kde se o vzniku a životě biskupství rozhodovalo, jako byla Praha, Vídeň, první sídlo biskupství Chrast u Chrudimě, Hradec Králové a další příležitostná místa. Za zásadní příspěvek k dalšímu badatelskému využití Hanlovy Pamětnice pokládám rozsáhlý, výborně zpracovaný přehled základních údajů o všech písemnostech tohoto pramene, o době vzniku a jazyku každé písemnosti, místu vydání, vydavateli a příjemci, původním i současném uložení písemnosti. Nejen místní, ale i široká badatelská veřejnost jistě ocení vstřícný počín autorky v podobě německých i českých registů obsahu každé písemnosti.

Mám-li hodnotit disertační práci Mgr. Kateřiny Doležalové jako celek, musím připomenout nejen její všestranný pohled na rozsáhlou problematiku tohoto pramene, ale z hlediska metodologického i pomocných věd historických také na pečlivé komplexní zpracování zadaného úkolu.

doc. PhDr. Věra Němečková, Ph.D.